

Meicirculaire Gemeentefonds 2023 nader toegelicht

1. Inleiding

Jaarlijks verschijnen drie circulaire. De meicirculaire is de vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk, de septembercirculaire is gebaseerd op de Miljoenennota en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar af. Door het Ministerie van BZK is op 31 mei 2023 (en een bijgestelde versie op 8 juni) de Meicirculaire 2023 gepubliceerd.

2. Samenvatting

Het kabinet heeft aangegeven dat vanaf 2026 de koppeling van het gemeentefonds met de rijksuitgaven wordt losgelaten. Vanaf dan wordt het gemeentefonds alleen nog bijgesteld met loon- en prijsontwikkelingen. Dit heeft als gevolg dat vanaf 2026 de uitkomst van de algemene uitkering veel lager is. Bij de septembercirculaire 2022 is aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Om het ravijnjaar te dempen voor gemeenten. Dit bedrag komt in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel beschikbaar.

Het Rijk heeft de jaren 2024 en 2025 van de hervormingsagenda Jeugd verwerkt in de meicirculaire 2023. De extra middelen voor de jeugdzorg in 2024 en 2025 worden voor jeugdzorg gereserveerd. Er wordt nu nog geen bedrag opgenomen voor de investeringsmaatregelen. Tevens wordt er geen besparing op de kosten van de jeugdhulp ingeboekt.

Samenvattend leidt de Meicirculaire voor de gemeente Harderwijk tot de volgende uitkomsten:

Effect Meicirculaire

bedragen x € 1.000

	Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
	Meicirculaire 2023	95.840	102.239	102.842	94.159	93.714
	Decembercirculaire 2022	96.618	94.748	96.008	90.963	87.911
	Bruto effect Meicirculaire	-778	7.491	6.834	3.196	5.803
1	Taakmutaties (koppeling met beleidsterrein)	17	-38	-381	375	333
2	Stelpost loon- en prijsontwikkeling		-3.690	-3.675	-3.300	-3.166
3	Vervallen inkomstenstelpost hervormingsagenda jeugd		-2.629	-2.423		
3	Stelpost lagere lasten jeugd; rekening en risico Rijk			1.254		
3	Stelpost jeugdzorg		-950	-985		
4	Stelpost financieringssystematiek BCF					-194
	Netto-effect Meicirculaire	-761	184	624	271	2.776

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

Het netto resultaat van de meicirculaire is betrokken bij het financieel perspectief 2024-2027 wat wordt geschetst in de Kadernota 2024-2027.

3. Taakmutaties

Voor een aantal onderwerpen ontvangt de gemeente extra geld. Conform bestaand beleid worden deze middelen beschikbaar gehouden voor deze onderwerpen. Op de belangrijkste taakmutaties wordt een toelichting gegeven.

Overzicht taakmutaties

bedragen x € 1.000

Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Loon- en prijsontwikkeling jeugd, participatie	156	374	286		
Flankerend beleid energiearmoede	113				
Aanpak armoede en schulden	90				
Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)			241	228	220
Herinvoering eigen bijdrage Wmo				-469	-452
Terugdraaien stelpost eigen bijdrage hulp bij huishouden Wmo			200	203	203
Aframen stelpost Voogdij 18+	-98				
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	9	10	10	9	9
Wet goed Verhuurderschap	20	6	6	6	6

Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Brede Impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches	-235	-235	-235	-235	-235
Bijstelling budget Armoede bestrijding kinderen	0	-9	-9	-9	-9
Maatschappelijke begeleiding	14				
Bijstelling budget Jeugdhulp kinderen in een AZC	-19	-19	-19	-19	-19
Einde lening inburgeringsplichtig (ELIP)	6				
Taal voor ontheemden Oekraïne	19				
Mutatie uitkering Participatie	-92	-88	-99	-89	-55
Totaal taakmutaties	-17	38	381	-375	-333

Loon- en prijsontwikkeling jeugd en participatie

Bij het rijk zijn middelen uit het coalitieakkoord gereserveerd voor de jeugdzorg. Ook deze middelen worden gecompenseerd voor loon- en prijsontwikkeling. Het deel wat betrekking heeft op de vrijgegeven middelen voor 2024 en 2025 bij deze circulaire wordt nu toegevoegd aan de algemene uitkering. Per 2023 is een deel van de integratie-uitkering Participatie overgeheveld naar de algemene uitkering. Op basis van de huidige normeringssystematiek telt dit budget in 2023 nog niet mee in de grondslag van het accres voor de jaren 2023 tot en met 2025. Daarom wordt voor dit overgehevelde budget nog één keer loon- en prijsbijstelling toegekend voor de periode 2023 tot en met 2025. Bij de begroting 2024-2027 worden deze middelen ingezet ter dekking van de hogere zorgkosten sociaal domein als gevolg van loon- en prijsontwikkeling.

Flankerend beleid energiearmoede

Het kabinet stelt in totaal incidenteel € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag wordt in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand. In een latere circulaire worden gemeenten geïnformeerd over de middelen voor 2024 en de verdeling daarvan.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden wordt € 40 miljoen aan gemeenten beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. De middelen worden toegevoegd aan het budget 'bestaanszekerheid'.

Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)

Het kabinet stelt vanaf 2025 extra middelen beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Bij het opstellen van de begroting 2024-2027 worden deze middelen ingezet ter dekking van de hogere zorgkosten sociaal domein.

Herinvoering eigen bijdrage Wmo en terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo

In de meicirculaire 2022 is aangekondigd dat het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. Vanaf 2025 was een uitname uit het gemeentefonds gedaan. Dit wordt in deze circulaire teruggedraaid. Anders dan beoogd verdwijnt het abonnementstarief niet alleen voor de huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. In plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage heringevoerd. De verwachte datum van inwerkingtreding is op 1 januari 2026 gesteld. De algemene uitkering wordt vanaf 2026 verlaagd, waarbij het uitgangspunt is dat gemeenten dit kunnen opvangen door het verhogen van de eigen bijdrage (budgetneutraal).

Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag

Op 1 januari 2023 is de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen in werking getreden. Vanaf dit uitkeringsjaar is er structureel € 3,3 miljoen beschikbaar voor de financiële gevolgen die de uitvoering van deze wet met zich meebrengt voor gemeenten. Dit houdt in dat er geen koppeling is met het daadwerkelijk plaatsvinden van verkiezingen in een gegeven jaar. Voor Harderwijk gaat het om een bedrag van afgerond € 10.000, wat toegevoegd wordt aan het budget 'verkiezingen'.

Brede Impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches

De combinatiefuncties/buurtspportcoaches worden vanaf 2023 in plaats van via het gemeentefonds vanuit een specifieke uitkering (SPUK) gefinancierd. Dit betekent een uitname uit het gemeentefonds. Daartegenover wordt een inkomst vanuit de specifieke uitkering geraamd (budgetneutraal). Dit is onderdeel van de nieuwe brede spuk (GALA/IZA. Gezond en Actief Leven Akkoord / Integraal Zorg Akkoord), waarover in het najaar 2023 advisering volgt.

Taal voor ontheemden Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Om een hogere arbeidsparticipatie te stimuleren, het mogelijk te maken voor Oekraïners om werk te doen dat past bij hun vaardigheden en opleiding en om deel te kunnen nemen aan de Nederlandse maatschappij, is het leren van de Nederlandse taal essentieel. Deze middelen hebben tot doel het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. Dit kunnen ontheemden zijn die daar behoefte aan hebben, die dat nodig hebben om werk te vinden of die werk willen vinden dat beter past bij hun vaardigheden, werkervaring en onderwijsachtergrond.

4. Stelpost loon- en prijsontwikkeling

Bij de meicirculaire worden we gecompenseerd voor de te verwachten loon- en prijsstijgingen. Het bedrag wat hiervoor opgenomen is in de meicirculaire wordt beschikbaar gehouden om de loon- en prijsstijging in de begroting 2024-2027 op te kunnen vangen. De ontwikkeling de laatste jaren laat zien dat deze compensatie niet genoeg is om de loon- en prijsstijgingen in de begroting op te kunnen vangen.

5. Jeugdzorg

Het Rijk en de VNG werken al enige tijd aan de Hervormingsagenda jeugd naar aanleiding van de uitspraak van de Commissie van Wijzen. In de meicirculaire 2023 ontvangen gemeenten voor 2024 en 2025 het definitieve bedrag vanuit de financiële reeks van de hervormingsagenda. Voor Harderwijk een bedrag van € 3,5 miljoen in 2024 en € 2,1 miljoen in 2025.

Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van € 500 miljoen in 2025 oplopend naar structureel € 511 miljoen. Over deze besparing is afgesproken dat dit een Rijksverantwoordelijkheid is. Dit betekent dat het aan het Rijk is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of inkomsten gaan ontvangen. Het Rijk draagt het financiële risico van deze beoogde besparing. Gemeenten mogen in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen. Voor Harderwijk is dit een bedrag van afgerond € 1,3 miljoen.

Bij de vorige begroting was afgesproken met het rijk en de toezichthouder dat 75% van de resultaten uit de hervormingsagenda jeugd als stelpost in de begroting opgenomen mocht worden. Voor 2024 en 2025 vervalt deze stelpost (resp. € 2,6 miljoen en € 2,4 miljoen) met het definitief worden van het bedrag voor 2024 en 2025. Voor het verschil tussen de definitieve bedragen en de opgenomen stelpost wordt gereserveerd voor jeugd.

6. Stelpost financieringssysteem BCF

In deze circulaire wordt vanaf 2027 € 1 miljard aan het gemeentefonds toegevoegd. Een deel daarvan komt terecht in het BTW-compensatiefonds.